

Na fali
smaku Mazur

Kraina Wielkich Jezior Mazurskich

 2600
jezior

 111 km
szlaków żeglownych

 300 km
trasy Mazurskiej Pętli Rowerowej

 29 000 ha
lasów

 11
rezerwatów przyrody

 Dziedzictwo Kulinarne
Warmii i Mazur

Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 powstało w 2015 roku na gruncie przekonania, że „razem możemy więcej”. Łącząc siły samorządów położonych wokół Wielkich Jezior Mazurskich, udało się osiągnąć cele zauważalne w skali całego regionu. Działając wspólnie, możemy nie tylko zwiększyć dynamikę rozwoju. Odgrywamy również pozytywną rolę w tworzeniu dobrego klimatu dla przedsiębiorców działających m.in. w obszarze Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji – Zdrowa Żywność i Ekonomia Wody – pomagając w znalezieniu partnerów gospodarczych, czy poprzez gospodarczą współpracę wewnątrz regionu.

Podjęliśmy się przeprowadzenia szeregu działań promujących gospodarkę Wielkich Jezior Mazurskich. Organizujemy wizyty studyjne, misje gospodarcze, spotkania i konferencje dla lokalnego biznesu. Zrealizowaliśmy ogólnopolską kampa-

nię pod hasłem „Mazury to Biznes”, zachęcającą do inwestowania na Mazurach. U uruchomiliśmy system informacji gospodarczej www.mazurytobiznes.pl oraz Mazurski System Obsługi Inwestora, który zapewnia wsparcie pracownikom gmin na każdym etapie realizacji inwestycji. Chcielibyśmy wzmocnić pozycję rynkową naszych przedsiębiorców, wzajemne relacje gospodarcze istniejących firm, ale też pokazać, że Mazury to dobre miejsce na ciekawy biznes wpisujący się w klimat i uwarunkowania tego regionu.

Misją i zadaniem Stowarzyszenia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 jest z jednej strony tak wspierać rozwój mazurskich gmin, aby spełniały one światowe standardy i dawały mieszkańcom, przedsiębiorcom oraz przyjeźdźcom pełen komfort, z drugiej zaś chronić naszą przyrodę, krajobraz i wody, bo to właśnie natura Mazur jest dla nas – gospodarzy regionu – ósmym cudem świata.

NATURALNE ŹRÓDŁA MAZURSKIEGO BIZNESU

Pomimo dynamicznego rozwoju cywilizacji, innowacyjnych technologii oraz globalizacji, która w znacznym stopniu unifikuje różnice kulturowe, każda ziemia ma swój niepowtarzalny charakter – tożsamość wynikającą z położenia geograficznego oraz historii. I choć Internet pozwala nam podróżować po wszystkich zakątkach globu, tam zapuszczamy korzenie, gdzie nasz dom i nasz skrawek ziemi. I dlatego biznesowe oblicze każdego regionu wygląda nieco inaczej – inny jest grunt, na jakim wyrasta przedsiębiorczość. Niewyczerpywalnym zasobem Mazur są niewątpliwie Wielkie Jeziora Mazurskie, a także rolnicze tradycje regionu, które co roku przynoszą nam obfite plony.

Regionalne Inteligentne Specjalizacje to narzędzie wsparcia dedykowane tym przedsiębiorcom, którzy wykorzystują lokalny potencjał Mazur. Wynikające z nich przywileje to sposób premiowania branż czerpiących z naturalnych zasobów regionu i wpisujących się w naturalny krajobraz. W ten sposób wyznaczamy obszary, szczególnie atrakcyjne dla inwestorów, którzy pragną ulokować swój kapitał na Mazurach.

Jedną z Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji, która stymuluje biznes Mazur, jest Ekonomia Wody. Woda bowiem zajmuje 1/3 powierzchni regionu i jest unikatem na skalę europejską.

Obok Ekonomii Wody, nie mniej ważną Regionalną Inteligentną Specjalizacją jest Żywność Wysokiej Jakości. Rolnicze tradycje regionu, czyste powietrze i dogodne warunki naturalne to atuty, które zachęcają inwestorów do lokowania kapitału w tym obszarze. Począwszy od kameralnych przetwórci żywności, agroturystyk i restauracji kultywujących dziedzictwo kulinarne Warmii i Mazur, a skończywszy na wielkoskalowym przemyśle, wszyscy korzystają z plonów tej samej ziemi, dbając jednocześnie o jej dobrostan. W całym województwie jest w tej chwili 136 przedsiębiorców: rolników, przetwórców i restauratorów z certyfikatem Dziedzictwa Kulinarne, z czego większość znajduje się na Mazurach.

KULINARNY RODOWÓD MAZUR

Możemy śmiało powiedzieć, że od połowy XX wieku kulinarna historia regionu zatacza koło. Ekologiczne uprawy, tradycyjne receptury, bazowanie na lokalnych plonach to wartości, które wracają do łask, a na Mazurach pielęgnowane są szczególnie. Wskrzeszaniu dawnych tradycji sprzyjają takie wydarzenia jak Festiwal Dziedzictwa Kulinarne czy Festiwal Cittaslow, a liczba konsumentów ceniących naturalną żywność wysokiej jakości rośnie z roku na rok. Dlatego naturalnym trendem regionu jest zakładanie nowych sadów, pasiek, przetwórní mleka, rozwój gospodarstw rolnych i działalności rybackich.

Ze sprzyjających warunków do uprawy roślin, hodowli zwierząt oraz dostępu do czystych jezior, korzysta 26 tys. przedsiębiorstw.

25 warmińsko-mazurskich produktów zostało uznanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako te tradycyjne i regionalne.

Na mapie regionu znajdziemy wiele przetwórní działających od pokoleń, jak na przykład giżyckie przedsiębiorstwo Mark, które od 30 lat wypieka Sękacz Mazurski obsypany wieloma nagrodami, m.in. „Najlepszy produkt Warmii i Mazur” czy godło „Polska Jakość 2017”. Również wieloletnią tradycją szczyli się produkt MlekoPolu – Maślanka Mrągowska. To najchętniej kupowana maślanka w Polsce. Od ponad 20 lat obecna na półkach sklepowych, stale powiększa grono swoich fanów.

Obok przetwórní z rodzinnym rodowodem wytwarzających kulinarne wizytówki Mazur, w regionie znajdziemy duże zakłady, których produkcja zakrojona jest na szeroką, czasem międzynarodową skalę. Wild Polska – wykupiona przez nowojorską spółkę giełdową – ponad dwadzieścia lat swoje wkłady owocowe wysyła na wszystkie kontynenty świata, zaś korzenie giżyckiej mleczarni – OSM Giżycko sięgają czasów powojennych.

ROZWÓJ W HARMONII Z NATURĄ

Zrównoważony rozwój biznesu to idea bliska zarówno gospodarzom, jak i mazurskim inwestorom. Przykłady ogromnych przedsiębiorstw realizujących koncepcję zrównoważonego rozwoju znajdziemy niemal w każdej gminie. Wspomniany już oddział Spółdzielni Mleczarskiej Mlekpól to aż trzy działy produkcyjne wytwarzające ogromne ilości nabiału. Największa w Polsce mrągowska linia serowarska co roku produkuje ponad 30 tysięcy ton sera żółtego, zaś nowa proshkownia to największa inwestycja mleczarska w Polsce, której budżet szacuje się na 500 milionów złotych, a jej moce przerobowe będą wynosić 3 miliony litrów mleka na dobę.

– Mazury to region, w którym wiele przepisów środowiskowych jest zaostrzonych w stosunku do reszty kraju i bardzo dobrze, bo czyste powietrze to wielki atut regionu. Dlatego naszą nową inwestycję wyposa-

żyliśmy w nowoczesną kotłownię gazową, która nie zanieczyszcza powietrza – Marcin Piwowarczyk, dyrektor oddziału ZPM w Mrągowie.

Zrównoważonemu rozwojowi kibicują też samorządy mazurskich gmin. Dzięki pomyślnemu dialogowi gospodarzy z przedsiębiorcami coraz więcej firm wprowadza innowacyjne rozwiązania ekologiczne, jak choćby biogazownia w gospodarstwie rolnym w Upałtach Małych, które poza tym, że jest samowystarczalne, to jeszcze zaopatrjuje część mieszkańców gminy Giżycko w energię elektryczną.

JAK U MAMY

Kulinarium Mazur niewątpliwie są magnesem dla turystów nie tylko z Polski, ale również z Europy. W ostatniej dekadzie na mapie regionu powstało wiele agroturystyk, które przyciągają indywidualnym urokiem oraz zdrową, lokalną i domową kuchnią. W wielu miejscach wypoczynku właściciele sami wytwarzają produkty spożywcze, sięgają po specjały z regionalnych manufaktur lub od sąsiadujących z nimi rolników. Ideą takich miejsc jest zwykle smacznie, naturalnie, nierzadko wegetariańsko. Pewnym, choć niejednym, drogowskazem dla smakoszy potraw regionalnych może być Certyfikat Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne.

Wśród odznaczonych producentów wymienić można m.in. Gospodarstwo Pasieczne Kraina Miodu, Gospodarstwo Rybackie Mikołajki, Gospodarstwo Rolne Smaki Mazur czy Gospodę Pod Czarnym Łabędziem.

Warto jednak pamiętać, że za zdrową lokalną żywnością, jaką serwują kameralne obiekty noclego-

we czy restauracje regionu, stoi zwykle znacznie szersza filozofia życia w zgodzie z naturą, w pełnym poszanowaniu dla darów naszej planety.

– Nie używamy chemicznych środków czystości, jednorazówek, nie pryskamy naszych jabłoni, mamy własny zielnik i domowe przetwory – Karolina Puzio, właścicielka domu gościnnego i bistro „Przechowalnia Marzeń” w Mikołajkach.

O turystach mówi się tutaj, że to podróżnicy, którzy chcą poznać autentyczny charakter miejsca, prawdziwych ludzi, szukają tego, co lokalne, wyrastające z danej ziemi. Jednocześnie szukają tego, co spójne z ich wartościami.

Drobni lokalni producenci często tworzą nieformalne grupy wsparcia, rekomendując nawzajem swoje produkty, sprzedając je swoim gościom. Chętnie organizują też kameralne wydarzenia promujące ekologiczny styl życia i odżywiania jak choćby festiwal „Pięknie i pysznie” oraz „W sobotę w sadzie”. Dla tych producentów nie skala jest największym biznesowym priorytetem. Ich sukces to życie i zarabianie pieniędzy w pełnej zgodzie ze sobą i światem.

NA SZEROKIE WODY

Nie jest tajemnicą, że tak szerokich wód śródlądowych jak Mazury, nie ma w Polsce żaden region. Poza ogromnym potencjałem turystycznym, woda dla wielu przedsiębiorców jest źródłem utrzymania. Zlokalizowana nad brzegiem jezior infrastruktura turystyczna, wypożyczalnie sprzętu wodnego, szkółki sportów wodnych, gospodarstwa rybackie, ale również stocznie – wszystkie te biznesy potrzebują wody. Żyjemy z wody – woda to nasze miejsce pracy, dlatego szacunek do natury mamy już w naszym DNA, deklarują mazurscy przedsiębiorcy.

- Pływając głównie na żaglach, wykorzystujemy odnawialne źródło energii, stosujemy impregnaty przyjazne środowisku, a także współorganizujemy wydarzenie „Nie kiepuj do wody - Music Festiwal” – opowiada Marek Makowski, twórca szkółki żeglarskiej Gertis.

I choć oblicze Wielkich Jezior niewątpliwie się zmienia – powstają coraz bardziej komfortowe mariny, wodne stacje paliw, luksusowe zaplecza sanitarne i szeroka baza noclegowa – wszyscy jednogłośnie mówią: *- Chcemy się rozwijać, ale...bez szkody dla wody!*

SZLAK JAK NOWY

Pierwszy projekt szlaku Wielkich Jezior Mazurskich powstał pod koniec XVII w. Jego realizacja rozpoczęła się dopiero pół wieku później i polegała na przekopaniu sześciu kanałów o łącznej długości zaledwie 8,6 km. W latach 40. XIX w. rozbudowano istniejący system o nowe kanały oraz śluzy, przede wszystkim z myślą o wykorzystaniu ich do spławiania drewna. Dopiero w ostatnim dwudziestoleciu XIX w. zaczęło wzrastać zainteresowanie rejonem Wielkich Jezior Mazurskich pod względem turystycznym. Trwający do dziś stały wzrost liczby jachtów rodzi wiele wyzwań związanych z bezpieczeństwem żeglugi, zanieczyszczeniem środowiska i zachowaniem naturalnych walorów przyrodniczych tego rejonu Mazur.

Dlatego Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 wspólnie z gminami położonymi wokół Wielkich Jezior, Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie oraz przy wsparciu Samorządu Województwa i Komisji Europejskiej modernizuje Szlak Wielkich Jezior Mazurskich poprzez kompleksowe przedsięwzięcia budowlano-remontowe.

W skład projektu weszły takie inwestycje jak:

- Port jachtowy w Piszcu i przebudowa ujścia rzeki Pisy
- Efektowne kładki dla pieszych w Mikołajkach na przesmyku jezior Mikołajskie i Tałty, czy w Giżycku nad kanałem giżyckim,
- Modernizacje promenad w Rynie, Mikołajkach, Rucianem-Nidzie, czy Giżycku
- Nowa śluza na Mazurach w Rucianem-Nidzie
- Modernizacja wszystkich kanałów na Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich

Prace są sukcesywnie realizowane, a całość zostanie ukończona w 2023 roku.

W TROSCE O WODĘ

Kiedy mowa o wodzie, nie można zapominać również o tej, która płynie z kranów i tej odprowadzanej do oczyszczalni. Z myślą o nowoczesnej infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej, a także jeszcze lepszej ochronie mazurskich jezior, w latach 90. XX w. utworzono obszerny projekt tzw. Masterplan dla Wielkich Jezior Mazurskich. W kolejnych latach był on konsekwentnie realizowany i aktualizowany. Dziś całościowo obejmuje również priorytety inwestycyjne na najbliższe lata.

Wszystkie miejscowości gminne Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, dzięki ogromnym nakładom pracy lokalnych samorządów, są skanalizowane. Pod tym względem Mazury wyróżniają się w skali całego kraju. Posiadają sprawnie funkcjonujące własne oczyszczalnie ścieków lub w ramach aglomeracji odprowadzają ścieki do gminy sąsiadującej. Nie brakuje nowoczesnych oczyszczalni biologicznych, przystosowanych również do usuwania biogenów. W najbliższym czasie mazurskie miasta szykują się do modernizacji oczyszczalni, ale samorządy skupią też uwagę na mniejszych miejscowościach i zabudowie rozproszonej. Przewidziany

jest szereg mniejszych, lokalnych inwestycji wodno-kanalizacyjnych, powstały także plany inwestycyjne dotyczące sieci wodociągowych.

Niezwykle istotne jest zabezpieczenie Wielkich Jezior Mazurskich przed negatywnym wpływem turystyki wodnej na środowisko. W szczycie sezonu turystycznego, każdego dnia na wodach jezior mazurskich wypoczywa około 70 tysięcy osób.

Powszechny i dostępny dla wszystkich użytkowników system odbioru nieczystości i odpadów od użytkowników szlaku żeglownego Wielkich Jezior Mazurskich to wyzwanie na dziś. Tutaj potrzebne są działania zarówno inwestycyjne, prawne – regulujące obowiązujące przepisy – jak również edukacja, dzięki której poszerzy się ekologiczna świadomość osób korzystających z darów mazurskiej przyrody. Obecnie w Miłkołajkach znajduje się pierwsza na Mazurach i do tej pory jedyna darmowa przepompownia do odbioru ścieków z jachtów. W okresie od maja do października można bezpłatnie oddać ścieki z jednostek pływających.

WODA NA MŁYN **BIZNESU**

Nad mazurskie jeziora każdego roku przyjeżdżają wczasowicze z czterech stron świata, toteż turystyka jest tu gałęzią, która rozwija się najszybciej. Coraz bardziej wymagający turysta potrzebuje komfortowego noclegu nad wodą, lokalnych specjalistów, sprzętu do sportów wodnych, atrakcyjnego programu rozrywkowo-kulturalnego i wielu innych dóbr, które są fundamentem mazurskich biznesów. Niektórzy przedsiębiorcy łączą siły, aby zaspokoić wszystkie potrzeby odwiedzających. Takim przykładem jest M2System – projekt czwórki konsorcjantów związanych z turystyką, z których każdy ma bogate doświadczenie w rozmaitych gałęziach tej branży. Wspólnie tworzą więc kompleksową i spójną ofertę kluczowych miejsc na Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich. Do konsorcjum należy wieloletni lider gastronomii na Mazurach - grupa Amax, organizator turystyki aktywnej i właściciel Camp Pisz oraz hotelu Joseph Conrad, szkoła żeglarska „Róża Wiatrów” oraz właściciel Hotelu Robert’s Port, dysponujący bazą noclegową i flotą statków pasażerskich, odbywających rejsy po całym Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich. Taki kwartet wspólnie ma szansę

zapropnować ofertę, jakiej nie dałoby się stworzyć pojedynczemu podmiotowi.

Ale Mazury to nie tylko wodna turystyka. To również zagłębie kilku znaczących na świecie stoczní, które swoje jachty i łodzie motorowe eksportują za granicę. Mrągowska Bast Boat – firma Sebastiana Jurkiewicza jeszcze 10 lat temu zaczynała od jednego modelu łodzi, a dziś produkowane przez nią Cortiny figurują w ofertach wynajmu czarterów w wielu krajach. Znalezienie ich na światowych giełdach sprzedaży jachtów także nie stanowi większego problemu. Z kolei działająca od kilkunastu lat węgorska stocznia Northman w 2019 zainaugurowała działalność Centrum Badawczo-Rozwojowego z częścią laboratoryjną, pracownikami specjalistycznymi oraz pomieszczeniami dla wykwalifikowanej kadry naukowej.

Jak widać, Wielkie Jeziora Mazurskie to nie tylko fenomen krajobrazowy i magnes turystki. To również ogromny potencjał biznesowy i jednocześnie znaczący pracodawca mieszkańców gmin położonych wzdłuż wodnego szlaku.

 **Wielkie Jeziora
Mazurskie 2020**
Stowarzyszenie

Egzemplarz bezpłatny

ul. Kolejowa 6
11-730 Mikołajki
+48 515 576 658

biuro@mazurytobiznes.pl
www.mazurytobiznes.pl

Publikacja dofinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 - 2020